

<i>Sygn. akt</i>	<i>III AUa 629/13</i>
------------------	-----------------------

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 października 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	<i>SSA Mirosław Szwagierczak</i>
	Sędziowie:	<i>SSA Alicja Podczaska</i> <i>SSA Ewa Madera (spr.)</i>
	Protokolant	st.sekr.sądowy M. Piekielek

po rozpoznaniu w dniu *10 października 2013 r.*

na rozprawie

sprawy z wniosku *Ł. R.*

przeciwko *Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.*

o rentę rodzinną oraz zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku *Sądu Okręgowego w Rzeszowie*

z dnia *5 kwietnia 2013 r.* sygn. akt *IV U 2102/12*

u c h y l a zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie

o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt III AUa 629/13

UZASADNIENIE

Decyzją z 17 października 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. na podstawie art. 138 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zobowiązał Ł. R. do zwrotu kwoty 883,12 zł jako świadczenia nienależnie pobranego za okres od 1 sierpnia 2012 r. do 30 września 2012 r.

Kolejną decyzją z 30 października 2012 r. organ rentowy powołując art. 68 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, odmówił Ł. R. prawa do dalszej wypłaty renty rodzinnej od 1 sierpnia 2012 r. W uzasadnieniu wyjaśnił, iż wnioskodawca, 22 lipca 2012 r. ukończył dwadzieścia pięć lat nie będąc studentem ostatniego roku studiów, a zatem brak jest podstaw do przyznania przedmiotowego prawa na dalszy okres.

Skarżąc powyższe decyzje odwołaniem wnioskodawca Ł. R. zarzucił naruszenie art. 68 ust. 2 ustawy emerytalno – rentowej w związku z art. 2ust. 1 pkt. 5 ustawy z 27 lipca 2005 r. prawo o szkolnictwie wyższym, a to przez przyjęcie, że nie spełnia on przesłanek do przedłużenia prawa do renty rodzinnej w sytuacji osiągnięcia przez niego dwudziestu pięciu lat po zakończeniu pierwszego semestru studiów II stopnia i uzyskania promocji na kolejny semestr będący ostatnim rokiem studiów. W uzasadnieniu odwołujący naprowadził, że w lutym 2012 r. ukończył studia inżynierskie I stopnia i w tym samym miesiącu podjął dalszą naukę na studiach magisterskich (studiach II stopnia). Okres nauki na tych studiach trwa 3 semestry, w efekcie czego nauka na I semestrze kończy się w czerwcu, zaś dwa ostatnie semestry stanowią ostatni rok akademicki. Podkreślił, że do czerwca 2012 r. uzyskał zaliczenie I semestru, a wiek dwudziestu pięciu lat osiągnął w okresie wakacji studenckich, będąc studentem przedostatniego semestru nauki, a zatem w trakcie ostatniego roku studiów. W konkluzji wniósł o dalszą wypłatę renty rodzinnej do czasu ukończenia ostatniego roku studiów, jak również o uchylenie - jako bezzasadnej - decyzji z 17 października 2012 r. o zwrocie nienależnie pobranych świadczeń.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wniósł o oddalenie żądania wnioskodawcy, z tego samego względu, który legł u podstaw wydania zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie wyrokiem z 5 kwietnia 2013 r. oddalił odwołanie od obu zaskarżonych decyzji.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że Ł. R. (ur. (...)) na podstawie decyzji organu rentowego z 22 maja 1992 r., poczynawszy od 29 grudnia 1991 r. uzyskał prawo do renty rodzinnej po zmarłej matce Z. R.. 1 października 2006 r. podjął on studia inżynierskie I stopnia, które ukończył 10 lutego 2012 r. uzyskując tytuł inżyniera. 20 lutego 2012 r. wnioskodawca rozpoczął studia magisterskie II stopnia, trwające trzy semestry. Planowany termin ich zakończenia przypadać miał na 28 lutego 2014 r. 2 lipca 2012 r. wnioskodawca zakończył pierwszy semestr tych studiów. Mając na uwadze powyższe ustalenia Sąd Okręgowy, w pierwszej kolejności uznał za zasadne odwołanie wnioskodawcy. W dalszej zaś części uzasadnienia powołując treść art. 68 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przyjął, że wnioskodawca w dacie ukończenia dwudziestego piątego roku życia nie był studentem ostatniego roku studiów, bowiem okres od osiągnięcia przez niego wskazanego wieku do planowanej daty zakończenia studiów wynosi 1 rok 7 m-cy i 6 dni. Wobec powyższego wniesione przez niego odwołanie uznał za niezasadne. W podstawie prawnej wydanego orzeczenia Sąd Okręgowy powołał art. 477¹⁴ §1 kpc.

Skarżąc powyższy wyrok apelacją Ł. R. zarzucił naruszenie art. 233 §1 kpc przez sprzeczność ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz brak wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego i przyjęcie, że planowany termin ukończenia przez niego studiów II stopnia przypada na 28 lutego 2014 r. podczas, gdy termin ten wyznaczony jest na wrzesień 2013 r. Zarzucił również naruszenie art. 328 §2 kpc przez niewskazanie przez Sąd podstawy prawnej i faktycznej orzeczenia w zakresie, w jakim dotyczy dopuszczalności żądania przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji zwrotu pobranych świadczeń, a to w sytuacji gdy przesłanki zwrotu nienależnie pobranego świadczenia nie są tożsame z przesłankami warunkującymi przedłużenie prawa do renty rodzinnej. Nadto zarzucił naruszenie art. 68 ust. 2 ustawy emerytalno – rentowej w zw. z art. 2 ust. 1 pkt. 5 ustawy z 27 lipca 2005 r. prawo o szkolnictwie wyższym, przez przyjęcie, że nie spełnia przesłanek do przedłużenia

prawa do renty rodzinnej w sytuacji osiągnięcia przez niego dwudziestu pięciu lat po zaliczeniu pierwszego semestru studiów II stopnia, i uzyskaniu promocji na kolejny semestr będący ostatnim rokiem studiów w szkole wyższej.

W uzasadnieniu apelujący naprowadził, że ustalenia Sądu dotyczące terminu ukończenia przez niego studiów, są błędne, bowiem sporządzone przez Uczelnię pismo z 26 lutego 2013 r. w którym omyłkowo wskazano jako datę zakończenia studiów 28 lutego 2024 r., jest niewiarygodne. Skarżący podniósł, że Sąd nie konfrontując tego zapisu z treścią innych zalegających w aktach dokumentów przyjął, że termin zakończenia przez niego studiów przypada na 28 lutego 2014 r. choć z zaświadczenia z 2 lipca 2012 r. wynika, iż jest to 30 września 2013 r. Nadto, zaznaczył, że Sąd Okręgowy nie odniósł się do kwestii organizacji studiów, choć to zapisy regulaminu studiów są kluczowe dla zdefiniowania ustawowego pojęcia „ostatni rok studiów”. Reasumując wskazał, że studia II stopnia zamykają się w przedziale czasowym od 20 lutego 2012 r. do 15 września 2013 r. , co oznacza, że w chwili osiągnięcia dwudziestego piątego roku życia pozostało mu do zakończenia studiów dwa semestry, które de facto stanowią ostatni rok studiów w rozumieniu ustawy. Odnosząc się do kwestii nienależnie pobranego świadczenia skarżący wskazał na brak prawidłowego pouczenia organu rentowego o okolicznościach powodujących ustanie prawa do renty. Zaznaczył, że pozwany Zakład, co najmniej do września 2012 r. stał na stanowisku, że prawo do renty w dalszym ciągu mu przysługuje, bowiem 13 września 2012 r. wydał decyzję zwiększającą wymiar świadczenia, a to w związku ze zmniejszeniem się liczby osób uprawnionych do renty.

W konkluzji wnioskodawca wniósł o:

- zmianę zaskarżonego orzeczenia i przyznanie prawa do dalszej renty rodzinnej do września 2013 r., a dalej uchylenie decyzji z 17 października 2012 r. w przedmiocie zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 1 sierpnia do 30 września 2012 r. Wniósł również o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje, ewentualnie o:

- uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie ustalił i zważył co następuje :

Apelacja wnioskodawcy jest zasadna, o ile zgodnie z zawartym w niej wnioskiem skutkuje uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji. Wskazane orzeczenie nie poddaje się bowiem kontroli instancyjnej.

W pierwszej kolejności stwierdzić należy, iż stosownie do treści art. 328 § 2 kpc sąd orzekający ma obowiązek zawrzeć w pisemnym uzasadnieniu wydanego orzeczenia wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. W ocenie Sądu Apelacyjnego wymogom tym sporządzone przez Sąd pierwszej instancji uzasadnienie zaskarżonego orzeczenie nie sprostało. Zastrzeżenia budzą nie tylko wątpliwe ustalenia faktyczne ale również ocena prawna sprawy zaprezentowana w pisemnym uzasadnieniu wskazanego wyroku. W tym miejscu należy zwrócić uwagę chociażby na stwierdzenie o zasadności odwołania, które pozostaje w sprzeczności z treścią zaskarżonego wyroku, jak również treścią kolejnych zdań uzasadnienia. W tym kontekście w pierwszej kolejności zauważyć należy, że poza odwołaniem się przez Sąd pierwszej instancji do decyzji o przyznaniu wnioskodawcy prawa do renty rodzinnej, jak również do treści zaświadczenia wystawionego przez Politechnikę (...) z 26 lutego 2013r., Sąd nie wskazał na inne zgromadzone w sprawie dowody. Nie dokonał też jakiegokolwiek oceny wiarygodności zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności słusznie kwestionowanego w apelacji przez wnioskodawcę wskazanego powyżej pisma wystawionego przez Politechnikę (...) datowanego na 26 luty 2013 r. Podkreślić należy, że poczynione na jego podstawie istotne ustalenia faktyczne nie znajdują potwierdzenia w pozostałym materiale dowodowym – również nieocenionym przez Sąd, w szczególności te dotyczące terminu zakończenia przez wnioskodawcę nauki na studiach II stopnia. Stwierdzić należy, że w uzasadnieniu Sądu pierwszej instancji zabrakło nadto jakiegokolwiek refleksji związanej z ewentualnym obowiązkiem zwrotu przez wnioskodawcę pobranego przez niego świadczenia za

sierpień i wrzesień 2012r. Brak w tym zakresie nie tylko ustaleń faktycznych ale i oceny prawnej sprawy. Przypomnieć zaś w tym miejscu należy, że w rozpoznawanej sprawie, spornym było nie tylko prawo wnioskodawcy do renty rodzinnej po ukończeniu dwudziestego piątego roku życia ale również prawo organu rentowego do żądania od R. R. zwrotu pobranego przez niego przedmiotowego świadczenia jako świadczenia nienależnego.

Braki powyższe w ocenie tutejszego Sądu Apelacyjnego dają podstawę do stwierdzenia, że zaskarżony wyrok nie poddaje się kontroli, co również potwierdza jego pisemne uzasadnienie, i co – jak zaznaczono na wstępie, skutkować musi jego uchylenie celem ponownego rozpoznania sprawy przez Sąd pierwszej instancji. Tak też przyjmuje Sąd Najwyższy w swym orzecznictwie, m.in. w wyroku z 26 lipca 2007r. w którym stwierdza, iż „Sąd jest zobowiązany do wyjaśnienia motywów podjętego rozstrzygnięcia w sposób umożliwiający przeprowadzenie kontroli instancyjnej zaskarżonego orzeczenia. Jeśli uzasadnienie nie zawiera wskazania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia poprzez ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej lub wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa, wówczas orzeczenie podlega uchyleniu, zaś sprawa zostaje przekazana do ponownego rozpoznania.” (V CSK 115/07 z dnia 26.07 2007 r. M. Prawn. 2007/17/930).

W ponownym postępowaniu rzeczą Sądu Okręgowego będzie więc, przesądzenie o prawie wnioskodawcy do renty rodzinnej po ukończeniu przez niego dwudziestego piątego roku życia, w tym o zasadności decyzji organu rentowego zobowiązującej wnioskodawcę do zwrotu pobranego w okresie sierpnia i września 2012 r. świadczenia, jako świadczenia nienależnego. W szczególności Sąd Okręgowy zwróci się do Politechniki (...) o rzetelną informację dotyczącą terminu rozpoczęcia i zakończenia przez wnioskodawcę nauki na studiach II stopnia na kierunku(...) w objętym sporem okresie, a to mając na uwadze, że kwestia ukończenia poszczególnych lat studiów i uzyskania wpisu na następny rok następuje na podstawie zapisów określonych regulaminem studiów uchwalonym przez samą uczelnię. Rozstrzygając o prawie wnioskodawcy do renty w spornym okresie, szczegółowo rozważy również zasadność wydania przez organ rentowy w okolicznościach sprawy decyzji zobowiązującej go do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia. Rozstrzygając o istocie sprawy Sąd Okręgowy mieć będzie przy tym na względzie, że zasadniczym celem renty rodzinnej jest dostarczanie osobom wymienionym w art. 68 ustawy o emeryturach i rentach z FUS środków utrzymania w czasie, gdy w związku z kształceniem nie wykonują pracy dającej źródło utrzymania (patrz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2006 r., III UK 49/06 (OSNP 2007 nr 13-14, poz. 205).

Przeprowadzenie postępowania w sposób wyżej określony, następnie ocena jego wyników i na jej podstawie wyciągnięte wnioski, będą mogły z kolei stanowić podstawę ustaleń dla merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy (nie wykluczając oczywiście możliwości przeprowadzenia innych – czy to zawnioskowanych przez strony, czy też dopuszczonych przez Sąd z urzędu - dowodów), a wydany wyrok będzie mógł być poddany kontroli Sądu II instancji, w sytuacji złożenia apelacji przez którąkolwiek ze stron.

W świetle wyżej naprowadzonych okoliczności - skoro wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego na nowo w całości - na podstawie art. 386 §4 kpc, orzeczono jak w sentencji. Stanowisko w przedmiocie kosztów postępowania znajduje uzasadnienie w art. 108 kpc.